

Mesela, hat sanatı belli bir spontane unsur taşır. Sü- rüldüğü kamış kalemle, üslubuyla, söylediği şeyle.. Bunu alıp, kopye edip, çini mürekkeple içini doldu- rup, çiçekler, insan resimleri yapmakla milli sanat doğmaz, milli sanat geriler. Veya eski çini sanatı mo- tiflerini alıp, bunları sanat okulu kızlarına tekrarlat- makla sanat olmaz, ki bankalar bugün buna çok rağ- bet ediyorlar. Ben bu şekilde milli sanatlar doğaca- ğına inanmıyorum.

Esasında çinideki, kilimdeki, halıdaki o çağın sa- natçısının yaptığı işin kendi ortamı içindeki dinamiğini yakalamak lazımdır. Halı dokuyan kişinin renk koyuşun- da ki bilgi, cesaret, ve dinamiğini yakalarsa bugün- kü sanatçı, olur bu iş. Ya da çinideki fırça sürüşte, renkteki spontane unsur, gene dinamik yakalanırsa o- lur.

- *Ulusal veya bölgesel kaynaklardaki di- namiği yakalamanın olumlu olacağını gördük. Peki, bir bölgenin, bir milletin sanatçısının, dinamiğini ya' yayacak şey' e sahip olma- yışı, yani san. İda gelenek. Kültürden yok- sun oluşu bir eksiklik midir. Demek istediği- miz; Bizim sanatçımız bir yerde şanslı mı- dır, bazı değerlere sahip midir? Yoksa buka- dar önemli bir şey değil mi?*

-Bizde müthiş değerler olduğuna inanıyorum ben Anadolu'da yaşayan bir mimar için, bir ressam için bu ülkede yaşamayı, uyanık bir kişi olmak şartıyla, yatay, tarihsel etkileri tanınması ona büyük imkanlar

"BENCE DÜNYADA
RENGİN EN
KUVVETLİ OLDUĞU
BÖLGE ANADOLUDUR"

getirir diyorum. Örneğin, Le Corbusier gelmiş, Yu- nan adalarını, Anadolu'yu tanımış gitmiş, bir sürü eksikler yapmış. Bizdeki yatay etkilerin dinamiğini inceleyip bundan yararlanmış. Akademik profösö- rün dediği gibi: "Yahu ah" demiş "Matisse bizde çıkacaktı". " Matisse, esasında Ortadoğu renk me- selesini alıp kullanmış. Statik olarak kullandığı un- surlar da var ama, ana dinamik meseleyi yakalamış o'da. Öte yandan, adam Stokholm'den geliyor, bura- yı didik didik ediyor, Kariye camii'nde Rönesansın kökünü bulmaya çalışıyor. Biz ise, bumumuzun di- binde, gidip gezmeyoruz. Bence Türkiye yüzeyinde bir araştırma yapmadan Türk ressamı olunamaz...

-Bugün "Türk resmi" diye bir şeyden söz edebilir miyiz?

-Bugün bir "Türk resmi" Belirmeye başladı di- yebiliriz. Fakat Türkiye'de Türk resmini alıp bütü- nüyle değerlendirecek, her türlü peşin yarıdan u-

zak bir kurum yok. Ne bankalar, ne okullar, ne Milli Eğitim Bakanlığı, ne de bir kişi şöyle bir tepeden bakıp, belli bir eleştiriyle kuşaklara ayırıp Türk res- minin bir denetimini yapmış değil. Sergileri gezdik- çe kendimde olan bir noktanın bir başkasında, öbür- ründe olduğunu görüyorum. Esasında bugünkü kuşak ta aşırı bir üslup araştırmasından başka, serbest bir ifadeyle yöneliş gözüküyor. Ve buna bize has diyebiliriz.

-*Teknik olarak, renk ve biçim anlayışı o- larak ortak noktalar görülüyor mu günümü- zün Türk ressamında?*

- Bugün, Türk resim üslubu diye bir şeye parmak basmak için henüz erken. Ama görüyoruz ki herkes kendinin resmini yapmaya başlamıştır, " kendinin resmini yapmak" demek, kendini çevreye oturtmuş olmak demektir. Sanatçı kişiliğini ortaya koyma- ya başladığı zaman, o rahatlama var ya, işte o, kişi- yi salt dikey etkilerin ötesine itmeye başlıyor. Yani bugünkü kuşak biraz daha uyanık ve araştırıcı. Kısaça şöyle söyleyeyim: 1940'larda acaip bir Türk kübizmi varken, hani köylü kübist gibi yapmak fi- lan, oraya baktığın zaman belli bir üslup görüyor- dun. Bugün daha az üslup görmek beni sevindiriyor. Daha araştırıcı, daha kendine varır bir resim anlayı- şı muhakkak görüyorum.

Burada ilave edilmesi gereken şey, profesyonel

eleştirmen ve Türk resminin denetimini yapacak ku- rumların eksikliği. Sahipsiz ve dağınık esasında resmimiz. Yanlış bir kültür politikası, belli bir sı- nırlandırmayı, denetimi, teşviği yapacak güçte de- ğil. Yapar gibi ama yapamıyor.

-*Bugün sanatçımızı yeterince teşvik ede- miyorsak, sanatçıya harsı yalın bir tutum i- çindeyiz. Ne dersiniz?*

-Önemli olan ressama düşenin, devlete düşenin, özel kesime düşenin ne olduğu. Mesela bankaların bir teşvik politikası var. Alıp impressioniste' leri sergiliyorlar ve orada bitiyor. Yani, genç, taze yaratılan, taze yetişen şeye elinde imkanı olan kişi- lerin müthiş şüphesi var. Millet antika meraklısı Tür- kiye'de. Tozlu antika yeni, yaratılan şeyden daha kıymetli.

-*Bir karşılaştırma yapmak için sorulm ; Dünyada, köklü kültüre sahip uluslarda insan- ları, kültürlerine sahip kılmak için ciddi ça- rışmalar var mı?*

-Bütün devletlerin kendilerine göre kültür poli- tikaları var. Bunlar arasında Fransa kültür kurumlari çok iyi yerleştirilmiş, müzeleriyle, okullarıyla e- ğitimi tabana indirmiş olmakla galiba ön safhada ge- liyor. Binlerce ilkokul çocuğu müzelerin önünde sıra bekliyor, müzelerden geçiriliyor. Zaten belli bir kültür bilincini vermekle milli olunur. Yoksa pek so- yut kalır "Millilik". Bu kültür bilincini yaygınlaştı- rma önemli olan, ki bu da bizde yapılmıyor.

-*Sık sık kendi kendimize sorduğumuz bir şey var. Nasıl oluyor da en güzel çini desen- leri yapılmış, en güzel halılar dokunmuş, en güzel çeşmelerden su içilmiş, kısaca "güzel- lerle" "haşır neşir olmuş Ulusumuz her tür- lü estetik zevkten yoksun bir binayı Sultanah- met Camii'nin elli metre ötesine dikeyor, dik- tiriyor?*

-Eğitim kabahati bu. Mimari yetiştirirken belli bir güzelliği, belli bir mimari tarih bilincini, belli bir tasar bilincini vermezsen, bu mimar çıktığı Süleyma- niye'yi bile gezmez bilinç ile. Para karşılığında im- za verir, o kadar. Güzellik sevgisini çevresinden, ye- tişirken almış kişilere gelince, onlar bozulmamış böl- gelerde kalıyorlar. Mesela Akhisar'da araba boya- yan Yüksel Usta bozulmamış bir kişi, halk sanatının bugün yaşamasının sebebi bu işte. Dikey etkilerken- di başlarına oldukları zaman bozucudur demek isti- yorum. Dengeli olması lazım bu etkilerin, yatay etki- ler zaten bize ait. Bölük börcük gelen, dengesiz di- key etkiler bunları silip süpürebiliyor. Bozulma- mış kişi dediğim zaman, bu etkilerin ulaşmadığı ki- şiyi kastediyorum. Öte yandan kötü binayı diken a- dam sistemli bir sanat tarihi bilgisinden, bölgesel tarihi bir bilinçten yoksun yetiştirildiği için kavra- yamadığı etkiler altında salata mimarı, salata ressamı oluyor.

-*Bu şartlar altında iyimser olabilirmi- yiz. Yani her şeyiyle uyku sersemi toplumu- muzda sanatçımızın geçirmekte olduğu sar- sınırların, kontrol edilemeyen dikey etkiler yağmuru altında, kaçınılmaz devreler oldu- ğunumu düşünelim, yoksa mükemmel bir yoz- laşmanın işaretini sayalım bunları?*

-Son derece iyimserim ben. Sizin yaşınızdaki- ler sekiz sene önce sanat dergisi denildiği zaman yalnızca Truffaut ile Alain Resnais üzerinde konu- şurlardı. Bugün daha olgun, gelişmiş kuşakların dü- şündüklerinin aynısını düşünüyorsunuz. Bunun gibi bütün Türkiye'de, böyle uyanma var. Yeni kuşaklar gerçek bir çevreye oturma, bir kişiselliğe kavuşma eğilimindedirler. Süresini kestirmemekle beraber, ge- çirmekte olduğumuz sarsıntıların atlatılacağına ina- nıyorum.

Sayın ÖZER KABAŞ'ın yeni kuşaklar üze- rine söylediklerini iyimserlikle doğrulaya- rak konuşmamızı bitiriyoruz.